

คณะบริหาร
ศาสตร์ 151

คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น

กิริณี จาระนุ่น

คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น

คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น

กิริณี จาระนูน

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data.

กิริณี จาระนูน.

คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น.--กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2566.

251 หน้า.

1. การปกครองท้องถิ่น -- สมาชิก. I. ชื่อเรื่อง.

352.14

ISBN = 978-616-476-351-7

รหัสสิ่งพิมพ์สถาบัน : วปท.66-32-300.250

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2566 จำนวนพิมพ์ 300 เล่ม

บรรณาธิการ อติพร แก้วเปีย

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-1419563-77 โทรสาร 02-1438175

เว็บไซต์ www.kpi.ac.th

พิมพ์ที่

บ.จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233 ซอยเพชรเกษม 102/2

แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

โครงการผลิตบทความและเอกสารทางวิชาการ ภายใต้การดำเนินงานของวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงได้จัดทำหนังสือ “คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น” เพื่อให้สมาชิกสภาท้องถิ่นได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของตน ต่อการทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนของประชาชน และรู้เท่าทันกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

หนังสือเล่มนี้จึงมีการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่น เช่น การประชุมสภาท้องถิ่น การพิจารณาญัตติ การอภิปรายในที่ประชุมสภาท้องถิ่น การลงมติ การพิจารณา ร่างข้อบัญญัติ การควบคุมการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น การรักษา ระเบียบและความสงบเรียบร้อยในการประชุมสภาท้องถิ่น รวมถึง ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่น

สถาบันพระปกเกล้าขอขอบคุณนางสาวกิริณี จาระนูน ตุลาการศาลปกครองสุพรรณบุรี ที่ได้กรุณาจัดทำผลงานชิ้นนี้ เพื่อให้สมาชิกสภาท้องถิ่นนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

(นายวิวัฒน์ ชัยภาคภูมิ)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สิงหาคม 2566

คำนำผู้เขียน

เอกสารวิชาการ “คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น” ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่น รู้เท่าทันกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาท้องถิ่น สำหรับสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการประชุมสภาท้องถิ่น ได้ศึกษาและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

สำหรับในหนังสือคู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่นเล่มนี้ จะมุ่งเน้นการจัดทำคู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่นสำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นในรูปแบบทั่วไป โดยใช้ข้อบังคับการประชุมฉบับเดียวกัน คือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565 เป็นหลัก และใช้ภาษาและคำอธิบายที่มุ่งสร้างความเข้าใจ และเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

ขอขอบคุณ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ที่ให้โอกาสมอบหมายให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เขียนเอกสารวิชาการ เรื่อง “คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น” ฉบับนี้ และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนในการเขียนและจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น” จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านสำเร็จตามวัตถุประสงค์

นางสาวกิริณี จาระนูน
ตุลาการศาลปกครองสุพรรณบุรี

สารบัญ

หน้า

คำนำสถาบันพระปกเกล้า	III
คำนำผู้เขียน	V
1 สมาชิกสภาท้องถิ่นและบทบาทอำนาจหน้าที่	1
2 สมาชิกสภาท้องถิ่นกับข้อที่ต้องรู้ในการประชุมสภาท้องถิ่น	5
3 สมาชิกสภาท้องถิ่นกับข้อที่ต้องรู้ในการประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรก	11
การเลือกประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่น และ เลขานุการสภาท้องถิ่น	
3.1 การประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรก	12
3.2 ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราวและเลขานุการ สภาท้องถิ่นชั่วคราว ในการประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรก	13
3.3 สิ่งที่ต้องทำในการประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรก	15
3.4 การปฏิญาณตนของสมาชิกสภาท้องถิ่นในที่ประชุมสภาท้องถิ่น ครั้งแรก	16
3.5 การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาท้องถิ่น รองประธาน สภาท้องถิ่น และเลขานุการสภาท้องถิ่น	18
3.6 การเลือกประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่นหรือ เลขานุการสภาท้องถิ่น แทนตำแหน่งที่ว่าง	29
3.7 การกำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปี ในการประชุม สภาท้องถิ่นครั้งแรก	30

สารบัญ

	หน้า	
4	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการประชุมสมัยประชุมสามัญและ สมัยประชุมวิสามัญ	33
4.1	การประชุมสมัยประชุมสามัญ	34
4.2	การประชุมสมัยประชุมวิสามัญ	36
5	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับข้อที่ต้องรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ ในการประชุมสภาท้องถิ่น	41
5.1	การเรียกประชุมและการนัดประชุม	42
5.2	องค์ประชุม	45
5.3	ประธานที่ประชุม	47
5.4	ระเบียบวาระการประชุมสภาท้องถิ่น	48
5.5	การประชุมลับหรือการประชุมเปิดเผย	50
5.6	รายงานการประชุม	52
5.7	การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	54
6	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการพิจารณาญัตติ	61
6.1	ความหมายและประเภท	62
6.2	การพิจารณาญัตติ	63
6.3	การสิ้นสุดของญัตติ	72
7	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการอภิปรายในที่ประชุมสภาท้องถิ่น	77
8	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการลงมติ	83
8.1	ประเภทการออกเสียงลงคะแนน	84
8.2	เงื่อนไขและข้อปฏิบัติในการลงมติ	88

สารบัญ

หน้า

8.3	สิทธิในการลงคะแนนเสียงของสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้ามาใน ที่ประชุมสภาท้องถิ่นขณะที่เริ่มลงคะแนนเสียงแล้ว	90
8.4	มติสภาท้องถิ่นและการประกาศคะแนนเสียง	91
8.5	ขอให้นับคะแนนเสียงใหม่	94
8.6	การลงมติใหม่	95
<hr/>		
9	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการพิจารณาร่างข้อบัญญัติ	97
9.1	กรณีที่ต้องกรปกรครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น	98
9.2	ขั้นตอนในการตราข้อบัญญัติท้องถิ่น	100
9.3	การเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น	101
9.4	การพิจารณาร่างข้อบัญญัติของสภาท้องถิ่น	108
9.5	การให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยผู้กำกับดูแล	116
9.6	การลงนามและประกาศใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น	119
9.7	การกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติ	120
<hr/>		
10	การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ	123
10.1	ร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะพิจารณาสามารถเร็วแค่ไหนไม่ได้	126
10.2	สภาท้องถิ่นต้องกำหนดระยะเวลาเสนอคำแปรญัตติไว้ไม่น้อยกว่า ยี่สิบสี่ชั่วโมง	126
10.3	การแปรญัตติร่างข้อบัญญัติงบประมาณ	128
10.4	การให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติข้อบัญญัติท้องถิ่นงบประมาณ โดยผู้กำกับดูแล	130
10.5	กรณีที่สภาท้องถิ่นมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติ งบประมาณ	132

สารบัญ

หน้า

11	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่น	139
11.1	การตั้งกระทู้ถาม	140
11.2	การขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ	147
12	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	151
12.1	ประเภทและจำนวน	152
12.2	วิธีการเลือกคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	155
12.3	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	156
12.4	การประชุมของคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	157
12.5	การดำเนินกิจการของคณะกรรมการสภาท้องถิ่นนอกสมัยประชุม	159
12.6	การขยายเวลาในการพิจารณา	160
12.7	รายงานของคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	161
12.8	การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสภาท้องถิ่น	161
13	สมาชิกสภาท้องถิ่นกับการรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย ในการประชุมสภาท้องถิ่น	163
13.1	การแต่งกายและการจัดห้องประชุม	164
13.2	ข้อปฏิบัติและข้อห้ามในที่ประชุมสภาท้องถิ่น	165
ภาคผนวก		169
ก	ระเบียบระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุม สภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565	170
ข	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 1	218
ค	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 2	219
ง	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 3	220

สารบัญ

หน้า

จ	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 4	221
ฉ	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 5	222
ช	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 6	223
ซ	แบบแนบท้ายระเบียบที่ 7	224
ณ	อธิบายแนบท้ายระเบียบที่ 1- 7	228
ญ	พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563	229
ฎ	ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยของการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	230

	เกี่ยวกับผู้เขียน	237
--	-------------------	-----
